

факторни показателя. Или аналитично:

$$P = \bar{V}T,$$

където:

P е обем на произведения продукт в млн. лв.;

$\bar{V} = \frac{P}{T}$ - средна производителност на труда на едно заето лице в хил. лв.;

T - средногодишен брой на заетите лица.

Необходимостта от обсъждане на същността на факторния анализ на еднократната промяна на резултативната величина произлиза от факта, че се срещат автори, които оспорват неговата логичност (Шкодрев, 1989; Янкова, 2007). По мое мнение това е една негативна тенденция за икономическото образование и практика, защото, за разлика от другите статистически методи, този анализ се преподава само на икономисти и се прилага широко в статистическата практика. Отгук всеки опит за неговото омаловажаване или дискредитиране може да доведе до загубване на един специфичен предмет на икономико-статистическия анализ с дискретни данни. Основните възражения на посочените автори срещу анализа на прираста на разглежданата резултативна величина е, че производението на нейните факторни показатели (средната производителност на труда и броят на заетите) представлява тавтология, защото заетите във формулата се съкращавали. Или аналитично:

$$P = \frac{P}{T}T,$$

откъдето $P = P$.

Според мен горното твърдение е невярно по следните причини:

Първо, съкращението е типичен пример за формализъм или в случая - за антиикономическа логика, и второ, по-конкретно, че двата факторни показателя $\bar{V}$ и T не са независими, а са съвместни мултипликативно свързани величини. Мултипликативната връзка в икономическия анализ се използва винаги с цел да се изрази някакъв краен резултат от една производствена дейност чрез показател (показатели) за ефективност на същата дейност. В качеството на такъв показател тук се използва основният и най-елементарен за производителността на труда на едно заето лице. Само производението на факторните показатели обаче не означава анализ, защото никой от неговите привърженици не си е позволявал да разделя резултативната величина през дадена календарна година на отделни части, едната от които да обяснява само с производителността на труда, а другата - само с броя на заетите без производителността. За да има анализ, трябва задължително и трите показателя (резултативният и двата факторни) да бъдат променливи величини, но те се превръщат в такива само когато стойностите им се сравня-